

Resultaten LSB 2008 in Twente

Het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB) van SOVON kent twee gedeelten, nl. de kolonievogels en de zeldzame broedvogels.

Kolonievogels in Twente

Blauwe Reiger

In 2008 vond een enorme opleving van de Blauwe Reiger plaats. Het hoogste aantal in jaren met een toename van 15%. Er werden twee nieuwe kolonies gelokaliseerd, waarvan een in de gemeente Losser en een bij Markelo.

Naam kolonie	2004	2005	2006	2007	2008	tellers
Begraafplaats Almelo	13	12	10	8	15	W. Nijkamp
Bellinckhofweg, Weersel	6	7	7	7	13	Wim Wijering
Schapendijk, Wierden	13	14	8	9	4	Ben Nijeboer
Breeriet, Delden	50	51	50	64	69	Jan Meijerink
Lonnekermeer, Hengelo	11	8	10	13	9	Harry de Jong
Singraven, Denekamp	28	32	35	38	42	Harm Meek
Weldam, Goor	14	14	7	14	7	Henri Bouwmeester
Groot Boerman, Markvel	6	9	6	8	8	Chris Koens
Witte Veen	9	10	12	12	16	Erik Foekens
Waterwingebied, Ensche	4	6	10	11	16	Piet Kokke
Buurserbeek, Buurse	6	20	10	17	22	Aldert Schenk
Oude Kerkhof Vriezenve			1	0	0	Geert Euverman
Hulsbeek, Oldenzaal		5	3	5	6	Peter Bleijenberg
De Poppe, De Lutte					1	Ruud Kuipers
Wenninkweg, Markelo					10	Arie Langendoen
Totaal	160	188	169	206	238	

Kokmeeuw

Ook dit jaar waren er geen Kokmeeuwen in het Elsenerveld. De kolonie in het Haaksbergerveen nam nog verder toe, waarbij gevreesd moet worden voor verdere eutrofiëring van de veenmosgebieden. In het Buurserzand is bij de Steenhaarplassen een nieuwe kokmeeuwenkolonie ontstaan met 16 nesten.

Naam kolonie	2004	2005	2006	2007	2008	tellers
Engbertsdijksvenen	395	465	555	590	299	Herman Hazelhorst
Elsenerveld	2500	2000	0	0	0	Ben Nijeboer
Haaksbergerveen	37	195	710	1000	1200	Roy Dear
Buurserzand					16	Wim Bosch

Zwartkopmeeuw

Er is sprake van 1 territorium in het Haaksbergerveen.

Oeverzwaluw

Dit jaar bleek de kolonie bij Goor verlaten te zijn, maar bij Markelo ontdekten Henri Bouwmeester en Hanneke Huiskamp een nieuwe kolonie langs het Twentekanaal. Ook werd de in 2004 geplaatste oeverzwaluwwand bij de Groene Mal in Nijverdal voor het eerst door Oeverzwaluwen bezocht. Liefst 85 paren vestigden zich hier. De kolonie is geteld door Machiel oude Veldhuis. Hij geeft aan dat nu het graafwerk klaar is en het water tot bijna aan de wand staat de Oeverzwaluwen er meteen op af kwamen. In *Vogels in Overijssel 2008* is een artikel gewijd aan de Oeverzwaluwen in kunstwanden in Overijssel.

Naam kolonie	2004	2005	2006	2007	2008	tellers
Engbertsdijksvenen	0	7	2	4	3	Peter v.d. Akker
Lutterzand	4	9	2	8	0	Bennie Egberink/Rudi Lanjouw
Oelemars, Losser	148	95	117	70	156	Ben Hulsebos/Leo Hassing
Domelaar, Markelo	20	0	12	40	47	Peter v.d. Akker
Rutbekerveld, Enschede	70	220	65	80	100	Gerrit Wesseloo/Bé v Kuik
Balderhaar, Kloosterhaar	30	0	26	28	16	Richard Gerritsen
Stepelo				15	0	Laurents ten Voorde
Twentekanaal, Goor				13	0	Han Bouwmeester
Twentekanaal, Markelo					10	Henri Bouwmeester
Groene Mal, Nijverdal			0	0	85	Machiel oude Veldhuis
Totaal	272	331	224	258	417	

Huiswaluw

In Twente wordt het gehele noordoostelijke deel met o.a. Geesteren, Vasse, Mander, Lattrop, Tilligte, Agelo, Ootmarsum, Denekamp, Saasveld, Weerselo, Oldenzaal, De Lutte, Overdinkel en Losser door de Natuur- en Vogelwerkgroep "De Grutto", VWG IVN-Losser, Heemkunde Ootmarsum en de werkgroep flora en fauna van Heemkunde Denekamp geteld. Dit betreft een gigantisch groot gebied met honderden kolonies en meer dan 30 tellers.

Gebied	2004	2005	2006	2007	2008	tellers
Noordoost-Twente	1753	2155	2118	1945	2058	Diverse verenigingen
Zuidwest-Enschede	53	27	32	32	24	Jan Stufken
Glanerbrug	22	16	18	14	7	Erik Foekens
Holterhof-Enschede			6	7	11	Erik Foekens
Daarle	40	41	47	41	33	Albert Stevens
Diepenheim	97	80	95	78	71	Chris Koens
Hof te Boekelo		15	17	13	?	Bert Hoitzing
Hellendoorn	21	18	40	44	39	Jos v. Tongeren
Sint Isidorushoeve				12	33	Tim Asbreuk

Roek

Van deze soort zijn tientallen kolonies in Twente, die zich bovendien ook nog wel eens verplaatsen, meestal door verstoring door menselijk ingrijpen. Om enigszins een overzicht te geven zijn de kolonies per stad of dorp gebundeld. In Almelo en Wierden zijn de vele kleine kolonies samengevoegd tot gebiedskolonies, waarbij Almelo in drie en Wierden in vier gebieden is opgedeeld.

Het aantal Roeken is in zijn totaliteit de laatste jaren gestaag afgenomen, kende in 2006 weer een opleving, maar kelderde behoorlijk in 2007, waarna er weer een toename van ongeveer 10 % optrad in het afgelopen jaar.

De tellers in Wierden en Almelo waren Albert Derks, Hans v.d. Berg, Henk v.d. Aa en Boudewijn Heuseveldt. Enter is geteld door Albert Derks. In Losser en Overdinkel telden Leo Hassing en Ben Hulsebos. In Hengelo was dat Piet Kokke en Harry de Jong. In Enschede telden Ben Hulsebos, Bert Hoitzing, Bé van Kuik, Piet Kokke, Gerrit Wesseloo en Aldert Schenk. In Lonneker was René Wijering actief en in Haaksbergen en St.-Isidorushoeve Harry Konniger. De tellingen in Markelo zijn verricht door Henri Bouwmeester. Bij Holten zijn twee nieuwe kolonies geteld door Ben Nijeboer.

Gebied	2004	2005	2006	2007	2008
Wierden	526	455	426	317	322
Almelo	824	817	916	814	950
Enter	0	0	10	0	0
Losser	145	171	183	211	158
Hengelo	54	54	48	30	35
Enschede	339	333	368	324	301
Lonneker	4	16	21	19	29
Haaksbergen	269	251	230	173	194
St.-Isidorushoeve	43	0	5	14	11
Overdinkel	4	1	1	3	11
Markelo	1	0	0	0	0
Holten					70
Totaal	2209	2098	2208	1905	2081

Zeldzame broedvogels in Twente

Geoorde Fuut (15)

Dit jaar waren er 2 locaties waar Geoorde Futen zijn vastgesteld, nl. de Engbertsdijksvenen met 12 paar en Haaksbergerveen met 3 paar. Vanaf 2001 kent de Geoorde Fuut in Twente een afname in de broedvogelaantallen (zie de tabel hieronder). De laatste jaren is sprake van een stabilisatie.

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
19	14	30	30	27	23	15	16	15	11	15

Ooievaar (2)

Het paartje Ooievaars betrok voor de vijftiende keer het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel in Losser. Van de 4 jongen is er maar 1 groot geworden. Bij Singraven, in de buurt van Denekamp heeft zich een tweede paar op een paalnest gevestigd. Van een van deze Ooievaars kon de ring worden afgelezen. Het betrof een

als jong op 5-6-1992 in Giessen (Duitsland) geringde Ooievaar. Er is wat nestbouw geweest, maar er is niet gebroed.

Grote Canadese Gans (3)

Een paar had voor het tweede jaar een territorium bij het Omleidingskanaal in de buurt van het Beuninger Achterveld in Losser. In de Engbertsdijksvenen en bij De Lugte, Markelo vestigden zich ook elk een paar.

Brandgans (22)

Deze gans neemt nu in navolging van overig Nederland ook in Twente gestadig toe. Een goed overzicht is er echter niet, want vele waarnemers vinden dit geen echte ganzen en geven hun waarnemingen niet door. Toch liever maar wel doorgeven om deze groei goed in kaart te kunnen brengen.

Op het terrein van zandafgraving de Oelemars in Losser hebben 2 paren een territorium gehad. Op de Stroinkslanden in Enschede hebben 3 paren succesvol gebroed. Ook op de Domelaar bij Markelo en in het Kleigat Broekmeden heeft een paar jongen voortgebracht. In de Engbertsdijksvenen kwamen 15 paren voor. Er zijn nu dus al 5 locaties in Twente met Brandganzen.

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
2	9	8	12	16	18	16	18	22

Bruine Kiekendief (1)

Een paar in de Engbertsdijksvenen voldeed aan de criteria voor een geldig territorium.

Slechtvalk (1)

De voormalige zendmast bij Markelo trok al vorig jaar een Slechtvalk aan en ook dit jaar werd hier al in februari een paar waargenomen. Er werd een nestkast op 100 m hoogte geplaatst, waarbij het paartje zich voortdurend ophield. Aan dit paar kon de broedcode 6 worden toegekend, zodat er nu voor het eerst in Twente een territorium van de Slechtvalk kon worden vastgesteld.

Kleine Plevier (17)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Er werden dit jaar liefst 17 paren opgespoord, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. De territoria bevonden zich op de Oelemars (2), de Luttermolen en de Duivelshof in Losser. Bij Oele zat 1 paar, evenals in het centrum van Hengelo op een bouwlocatie. Overige locaties met 1 territorium waren Buurserzand op het Rietschot, Hegeveldweg Buurse, de Bergvennen bij Lattrop, het Mokkalengoor bij Ypelo, Haaksbergerveen, bij Dulder en op het Deppenbroek in Enschede. In de Engbertsdijksvenen en op de Domelaar bij Markelo waren elk 2 territoria.

Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn in 2003 acht telgebieden aangemeld. Jaarlijks worden hier in het voorjaar 's nachts drie standaardtellingen uitgevoerd. De populatie is in deze gebieden stabiel en neigt tot toename door plaatsing van nestkasten door de steenuilwerkgroepen. De resultaten in Wierden zijn onderling niet vergelijkbaar, want pas vanaf 2007 is er volledig geteld.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Losser omgeving Steenfabriek	7	8	9	8	8	9
Overdinkel Ringstation e.o.	11	12	14	13	10	12
Saasveld	45	43	41	43	42	45
Deurningen	20	25	27	26	30	30
Fleringen	5	6	7	6	6	6
Groot Agelo	9	12	15	16	18	19
Reutum	4	4	3	4	4	4
Wierden			45	56	95	93

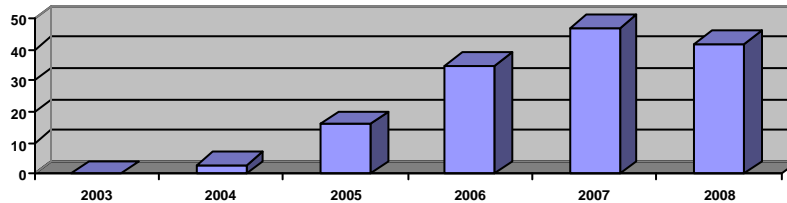
Nachtzwaluw (35)

Alle heidevelden zijn in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw nagelopen op deze nachtelijke soort. Er konden toen 35 territoria worden gekarteerd. Dit jaar zijn er opnieuw 35 territoria opgespoord met als kanttekening dat niet alle nachtzwaluwterreinen van vorig jaar zijn bezocht. De Engbertsdijksvenen kende een toename tot 4 paren. Andere locaties waren Mander Grafveld met 2 nesten op ongeveer 250m van elkaar, Beuninger Achterveld (4), Punthuizen (3), Beuninger Binnenveld (2), Lutterzand (4), Stroothuizen (1), Huurnerveld bij Wierden (3), Buurserzand (5), Witte Veen (3), Paardenslenkte Vasse (3) en Aamsveen (1).

Middelste Bonte Specht (42)

Op 50 locaties werden Middelste Bonte Spechten gehoord en gezien. Van deze 50 MIBO's konden op acht plaatsen geen vervolgwarnemingen binnen gehaald worden, zodat de teller op 42 is blijven steken. Het onderzoek was behoorlijk intensief, want sommige locaties zijn wel zes keer bezocht om een vervolgwarneming te verkrijgen. De kerngebieden lagen evenals vorige jaren in de gemeente Losser. In rijke loofbossen op o.a. de Hooge Lutte en op Boerskotten werden hier 31 territoria vastgesteld.

Andere kerngebieden waren Singraven met drie paren in het Dinkellandse deel en vier in het Losserse deel en Twickel bij Delden waar vier paren aanwezig waren. Bij Enschede zijn twee paren aangetroffen en bij Almelo en Goor één paar.

Middelste Bonte Specht in Twente

IJsvogel (64)

Het totaal voor dit jaar kwam uit op 64 territoria. Niet alle telgebieden zijn geteld, zodat het werkelijke aantal nog hoger moet zijn. Tot nu toe is 2008 het jaar met de meeste IJsvogels in Twente, gerekend vanaf het begin van de tellingen in 1975.

Grote Gele Kwikstaart (80)

De populatie van de Grote Gele Kwikstaart is in Twente momenteel stabiel. Evenals voor de IJsvogel is 2008 ook een topjaar voor de Grote Gele Kwikstaart. Hier geldt eveneens, dat deze aantallen als een absoluut minimum moeten worden gehanteerd. Twente kent zo'n 200 km aan geschikte beken die meestal niet toegankelijk zijn, zodat het vrijwel onmogelijk is een vlakdekkende telling uit te voeren.

Grote Karekiet (1)

In een rietveld in het Haaksbergerveen werd een territorium vastgesteld. Grote Karekieten worden in Twente niet jaarlijks waargenomen.

Kortsnavelboomkruiper (2)

Deze soort kende in 2007 een verhoudingsgewijs geweldige toename in Twente. Het aantal territoria en broedgevallen nam toe van 1 in 2006 tot 7 in 2007, maar is dit jaar weer terug bij af. Op Twickel werd nestbouw geconstateerd, maar er ontbreken voor een geldig territorium vervolgwaarnemingen. Op de oude locaties op de Lonnekerberg werd er van de 3 paartjes van vorig jaar slechts 1 teruggevonden. De 2 locaties in het Haagse Bos bij Enschede kenden dit jaar ook nog maar 1 paar, zodat de Twentse populatie tot 2 paar is gekrompen.

Grauwe Klauwier (5)

In de Engbertsdijksvenen waren 3 territoria aanwezig, waarbij ook voedseltransport is waargenomen. In het Aamsveen werd een paar met pas uitgevlogen jongen gezien. In het Haaksbergerveen werd 1 territorium vastgesteld.

Raaf (1)

In Twente was er dit jaar een succesvol broedgeval in de omgeving van Rijssen.

Europese Kanarie (3)

Dit jaar werden er slechts 2 zingende mannetjes aangetroffen in de gemeente Losser, waar er vorig jaar nog 5 werden gehoord. In Delden is eveneens een zingend mannetje gehoord.

Ben Hulsebos

Districtscoördinator SOVON Twente

benhulsebos@home.nl